

KAĞADOKYA Atılım

Yıl 1 / Sayı 1 Mayıs - Haziran 2007 Fiyatı: 5 YTL.

İÇERİK

35

Ürdün
izlenimleri

44

Yurt çocuklarının
% 88'i bir fakire
para vermişler

58

Mücadele
ve
Nigde

64

Nigde'de
ağalık, beylik
bitecek

İmtiyaz Sahibi:

Hamle Gazete ve Matbaacılık Ltd. Şti. Adına
Ali Osman SAYIN

Genel Yayın Yönetmeni:

Süleyman NZ C U

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Fatih KIZILKAYA

Genel Koordinatör:

Kazım DEMİRTAŞ

Halkla İlişkiler/Tanıtım Müdürü:

Necmi PIŞKIN

Haber Merkezi:

Turan SAYIN

Zeliha URAYA

Dizgi - Tasarım:

Fatih KIZILKAYA

Reklam - Abone:

Cemil MEMİŞ

Doğan ERTÜRK

Bilim Kurulu:

Prof. Dr. A. Necmi YAŞAR (Çukurova Üniv.)

Prof. Dr. Ersoy TAŞDEMİRÇİ (Erciyes Üniv.)

Prof. Dr. Hasan Hüseyin TELİ (Selçuk Üniv.)

Prof. Dr. Mehmet D. MAT (Niğde Üniv.)

Prof. Dr. Yusuf Ziya ÖZCAN (ODÜ, TUBİTAK)

Doç. Dr. Mehmet KARATAŞ (GÖP Üniv.)

Doç. Dr. M. Ergin DENİZ (Selçuk Üniv.)

Doç. Dr. Niyazi CAN (Erciyes Üniv.)

Doç. Dr. Remzi KILIÇ (Niğde Üniv.)

Doç. Dr. Selen DOĞAN (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Ayhan DOĞAN (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Emin SÜEL (Aksaray Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Filiz SOYER (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Hakan SARI (Selçuk Üniv.)

W .Doç. Dr. Hasan Hüseyin TÜRKMEN (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. İbrahim KARACA (Niğde Üniv.)

W .Doç. Dr. Mehmet URAYA (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Melih SALMAN (Aksaray Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Mustafa ŞANAL (Erciyes Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Rüçhan İRİ (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Saif ÖZKAN (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. Şaban BAYRAK (Niğde Üniv.)

Yard. Doç. Dr. T. Türkan V. ALTIN (Niğde Üniv.)

Dr. Ahmet BÜYÜKAKKAŞ (Niğde Üniv.)

Danışma Kurulu:

Doç. Dr. Ahmet KARATAŞ

Ali N. Ç

Ayhan SÖYLER

Erkan POTUKÖNEN

Ganime ŞEREN

Harun TEKİN

Hayrullah ERASLAN

Av. İrfan BAHAR

Yard. Doç. Dr. Özden ÖZBAY

Doç. Dr. Remzi KILIÇ

D. H. Sevgi ÖZBEK

Stans TÜGRÜL

Yard. Doç. Dr. Ufuk DÜRNA

Doç. Dr. Zeki DOĞAN

Ziya BAĞRIÇIK

Yayın Kurulu:

Ahmet ÖNCÜ

Ahmet KESKİN

Bayram ÜNAL

Dilek DOĞAN

Recep KORKUT

Şükriye HALAÇOĞLU

Yılmaz BACAĞLI

Baskı:

HAMLE OFSET

Adana Temsilcisi: Çağlar KAYA

Aksaray Temsilcisi: Kürşat AKTEPE

Kayseri Temsilcisi: Recep BULUT

Konya Temsilcisi: Barış İSPİR

Mersin Temsilcisi: Mehmet İŞİK

Nevşehir Temsilcisi: Asım ÇAPACI

Yıllık Abone Ücreti Yurtiçi: 30 YTL.

Yıllık Abone Ücreti Yurtdışı: 40 YTL.

İletişim/Abonelik

Mail: kapadokya.atilim@gmail.com

kapadokya.atilim@hotmail.com

Tel: 0388 213 36 92 Fax: 0388 232 20 77

Adres: Kapadokya Atılım Dergisi

Hamle Gazetecilik ve Matbaacılık Ltd. Şti. NİĞDE

6

Küreselleşme ve Atatürk

Av. Atilla İspir

8

Kimlikler arasında, kişiliğimizi aramak

Hayrullah Eraslan

10

Egemenlik ulusun olmalı

Ganime Şeren

12

Dunu unutma, geleceği anlarsın...!

Erkan Potukonen

16

KAPAK: İşsizlik

32

Mecliste kadın kotasına gerek var mı?

Şükriye Halaçoğlu

35

Ürdün izlenimleri

Doç. Dr. Ahmet Karataş

Doç. Dr. Mustafa Sozen

40

Bilgi çağında 'Açık Yönetim'

Doç. Dr. Selen Doğan

44

Yurt çocuklarının %88'i bir fakire para vermişler!

Yrd. Doç. Dr. Özden Özbay

46

Bozkırın tezenesi:

Bor Şeker Fabrikası

Bayram Ünal

Ürdün izlenimleri

"Niğde ve Zonguldak Karaelmas Üniversitelerinden Ürdün gezisi"

Bir Ortadoğu Bölgesi Ülkesi olarak Ürdün'ü düşündüğümüzde aklımıza çöl, develer ve gelişmekte olan bir Arap toplumu gelir. Ancak gelişmişlik durumlarını, çevre koruma anlayışlarını düşündüğümüzde bizden geride olacaklarını sanırız.

Ürdün gezisinin hikâyesi, Kasım 2005'te Samsun'da yapılan IUCN'in Güney Batı Asya Memelileri Çalıştay'ında başladı. Çalıştay, Güney Batı Asya ülkelerinde yaşayan memelilerin IUCN kriterlerinin belirlenmesi amacını taşımaktaydı. IUCN'in anlamı The World Conservation Union, yani dünyanın en büyük ve en kapsamlı koruma ağıdır. Dünya çapında tüm bilim insanlarının koruma statülerini belirlemeye çalışan bir oluşumdur ve köyduğu kriterler tüm dünya ülkeleri tarafından dikkate alınır. Türkiye'de Doğa Derneği'nin organize ettiği bu ça-

alıştaya Türkiye, İran, Ürdün, Azerbaycan, Ermenistan, Slovenya, Almanya, Rusya, İtalya ve İsrail'den 30'dan fazla bilim insanı katılmıştı. Ortadoğu bölgesinin en unlu zoologlarından olan Ürdün'den Prof. Dr. Zuhair

Amr bunlardan biriydi. 5 günlük bu çalıştay sırasında kendisi ile sık sık birlikte çalışma ve uzun bilimsel sohbetler etme, karşılıklı olarak çalışmalarımız hakkında bilgi sahibi olma fırsatı bulduk.

Bu düşüncelerle Ürdün'e gittikve orada geçirdiğimiz 12 günde bu küçük ülkenin pek çok bölgesini gezip görme şansını yakaladık. Amacımız birinci öncelikli bilimsel bir gezi de olsa bu şirin ülkenin tarihini, doğasını ve kültürünü de tanıma fırsatı bulduk.

Olaya Biyolog bir bilim insanı gözüyle bakınca *biii* öncelikli olarak şaşırılan gey Türkiye'de üzerinde çalışmakta olduğumuz pek çok hayvan türünün Ürdün'de yaşayan temsilcilerinin hiç de alışık olmadığımız renklere sahip olmasıydı. Aslında bu durumu te-

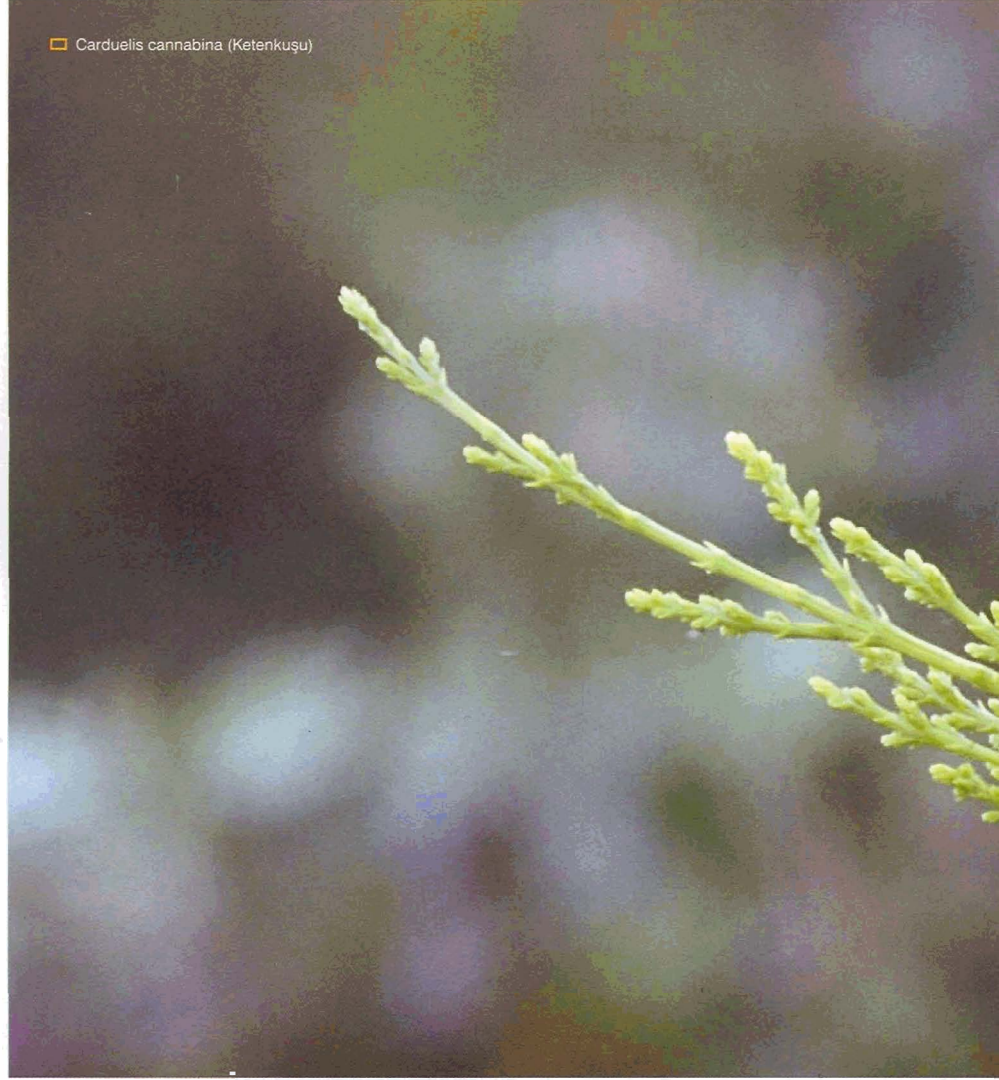
orik olarak biliyorduk, çok genel bir kuraldır; canlıların vucut renkleri yaşadıkları ortamın rengine benzeme eğilimindedir. Bunun da nedeni gayet basittir: doğal seleksiyon. Yani bir başka deyişle ortam rengine benzemeyen bireyler düşmanları tarafından daha kolay farkedilecekleri için sürekli avlanırlar ve her jenerasyonda geriye sadece ortam rengine en iyi uyum sağlayanlar kalır. Bu durumun ilginç örneklerinden birisi Türkiye'de özellikle güney ve güneydoğu bölgelerinde kayalık alanlarda bolca görebileceğimiz kelelerin (*Laudakia stellio*) aynı türünün Ürdün örneklerinin kızıl renkli kayalıklarda yaşayan örneklerinin kızıl renkte olmasıdır. Bu türün Türkiye örneklerinde genelde beyaz-gri renkli kayalıklarda yaşadığı için renkleri de beyazimsi-gridir.

Ürdün'de gördüğümüz bazı kug türleri de Türkiye örneklerine göre daha canlı ve parlak renklere sahipti. Örneğin *Carduelis cannabina* (Ketenkuşu) bunun güzel bir örneğidir.

Ürdün'de bizi çok şaşırtan ve umduğumuzdan çok daha ileri bir düzeyde bulduğumuz konulardan birisi, çevre bilinci ve doğayı koruma anlayışının çok öncelikli ve ciddiyetle üzerinde durulan konulardan birisi olmasıydı.

Ürdün'ün yaklaşık % 80'i çöllerden oluşuyor. Bunların içerisinde dünyanın en güzel çöllerinde biri olan Wadi Ram, bir kısmı kırmızı kumları ve milyonlarca yıllık rüzgâr erozyonuyla kumları oluşturan yüksek kayalık tepeleri turistlerin en önemli uğrak yerlerinden biri. Ürdün'ün en yüksek yeri Cebel-i Ram (1755 m)'da burada yükseliyor. Casus Lawrence ve 1930'larda keşfedilen Nabateanlar'a ait kalıntılarıyla da ünlü bir yer, Wadi Ram. Ürdün'ün güneyinde Akabe Körfezi'ne yer alan ve koruma altına alınan Wadi Ram'da çok güzel tesisler, bilgilendirme ve sunum salonları ve bolgeyi tanıtan mini bir müze ve sergi ortamı oluşturulmuştu. Tüm bunların yanında, daha iyi hizmet verebilmek için sık sık Biyoloji Bölümü'nden dersler alan bir ekolog, istihdam edildiğini gördük. Orada bulunduğumuz iki günlük surede bize çok yardımcı oldu, bolgenin tarihi ve ekolojik önemini kavramamız konusunda değerli bilgiler verdi. Bu düzeydeki bir profesyonel ve sorumlu yaklaşım bizi gerçekten oldukça şaşırttı ve sevindirdi.

Bu bölgede 14 – 60 km arasındaki mesafelerde değişen turlara katılabiliyorsunuz. Deve sırtında çöle doğru büyüleyici bir yolculuk yapabiliyorsunuz. Çöl ortamının egzotik hayvanlarını görebiliyorsunuz ve büyük kayalıklara kazınmış, bir kısmı İslamiyet öncesine uzanan tarihi yazı ve çizimlerin arasında tarihin derinliklerine uzanan bir yolculuğa katılabiliyorsunuz. Tüm bunların yanında bolgenin yüzey

şekilleri, hakiki çöl ortamının çekiciliği ve çölde göreceğiniz Bedevi çadırları bite ziyaretçilere büyüleyici manzaralar sunuyor.

Wadi Rum'da turistlerin en çok ilgisini çekenlerden biri, üzerinde yazı ve çizimler bulunan kayalar. Nebatiler'e ait bu binlerce yıllık yazıtlar, Arap alfabesinin kökenini oluşturuyor.

Ürdün'ün en önemli tarihi ve turistik alanlarının birisi de kayıp şehir, Petra'dır. Bu

bölge kayalara oyulmuş yapıları ile ünlüdür. Ancak bizim bu bölgedeki gezi amacımız da yine bilimseldi ve bölgeden çeşitli kemirici, akrep ve yasa örnekleri topladık. Bizim için büyük bir sürpriz, davetlisi olarak gittiğimiz Ürdün el-Huseyin bin Talâl Üniversitesi Rektörü Raptip El-Oran'ın arazi çalışmamız sırasında bizi arazide ziyaret etmesiydi. Çünkü bu durum bilime verilen önemin bir göstergesiydi.

GorduWeimiz ve yaşadıklarımız gerçek-

ten etkileyici idi. Çevreye verilen önemi ve bilimsel çalışmalara verilen önemi görmüştük. Bunların yanında tarımsal ve hayvancılıkla ilgili uygulama çalışmalarında da bilim adamlarının görüşlerine verilen değeri de gözlemleme şansımız oldu. Oldukça ilginç olay yağıdır; Tarım Bakanlığı'nın yetkililerine bir çiftliğe danışmış olan ve bir kaç çiftlik hayvanını zehirlemiş olan bir yılanla ilgili bir şikâyet gelir. Yetkililer Ürdün yılanları konusundaki en büyük otorite olan Prof. Dr. Zuhair

Amr'ı bu konuda bilgi, öneri ve yardım almak için toplantıya davet ederler. O sırada biz de orada bulunduğumuz için büyük bir misafirperverlikle toplantıya biz de davet edildik. Toplantıya biz de katıldığımız için konuşulanları takip edebilmemiz açısından toplantıda bütün konuşmalar İngilizce olarak yapıldı. Toplantıda yılan ile ilgili gelli, büyüklüğü, ne zaman ve nerelerde görüldüğü vb tarzında bütün bilgiler dinlendikten sonra Dr. Amr, yılanın hangi tür olabileceği, özelliklerinin ne ol-

duğu, çiftlikte nerelerde bulunabileceği, nasıl yakalanacağı konularında bilgiler verdi. Ayrıca yılanın yakalanması halinde kesinlikle öldürülmemesini ve kendisine haber verilmesini rica etti; çünkü yılanı alıp onun için uygun bir yaşama alanına serbest bırakacaktı.

Çevre bilincinin yerleşmesine ve bilimsel çalışmalara verilen tüm bu değerin yanında dikkatimizi çeken bir konu ise hiç bir evin veya kurumun tepesinde güneş enerjisi ile ısıtma sistemlerinin bulunmayışı idi. Türkiye'nin özellikle batı ve güney bölgelerinde neredeyse her evin çatısında güneş enerjisi ile ısıtma sistemi bulunur. Ürdün bulunduğu bölge itibarıyla Türkiye'den daha fazla güneş alan bir ülke olmasına rağmen bu teknolojinin orada yerleşmemiş olmamı bize gerçekten ilginç geldi. Bu durumun belki de bu konuda o bölgede bir girişime başlamayı düşünebilecek yatırımcılarımız için iyi bir fırsat olabileceğini düşünmemek elde değil.

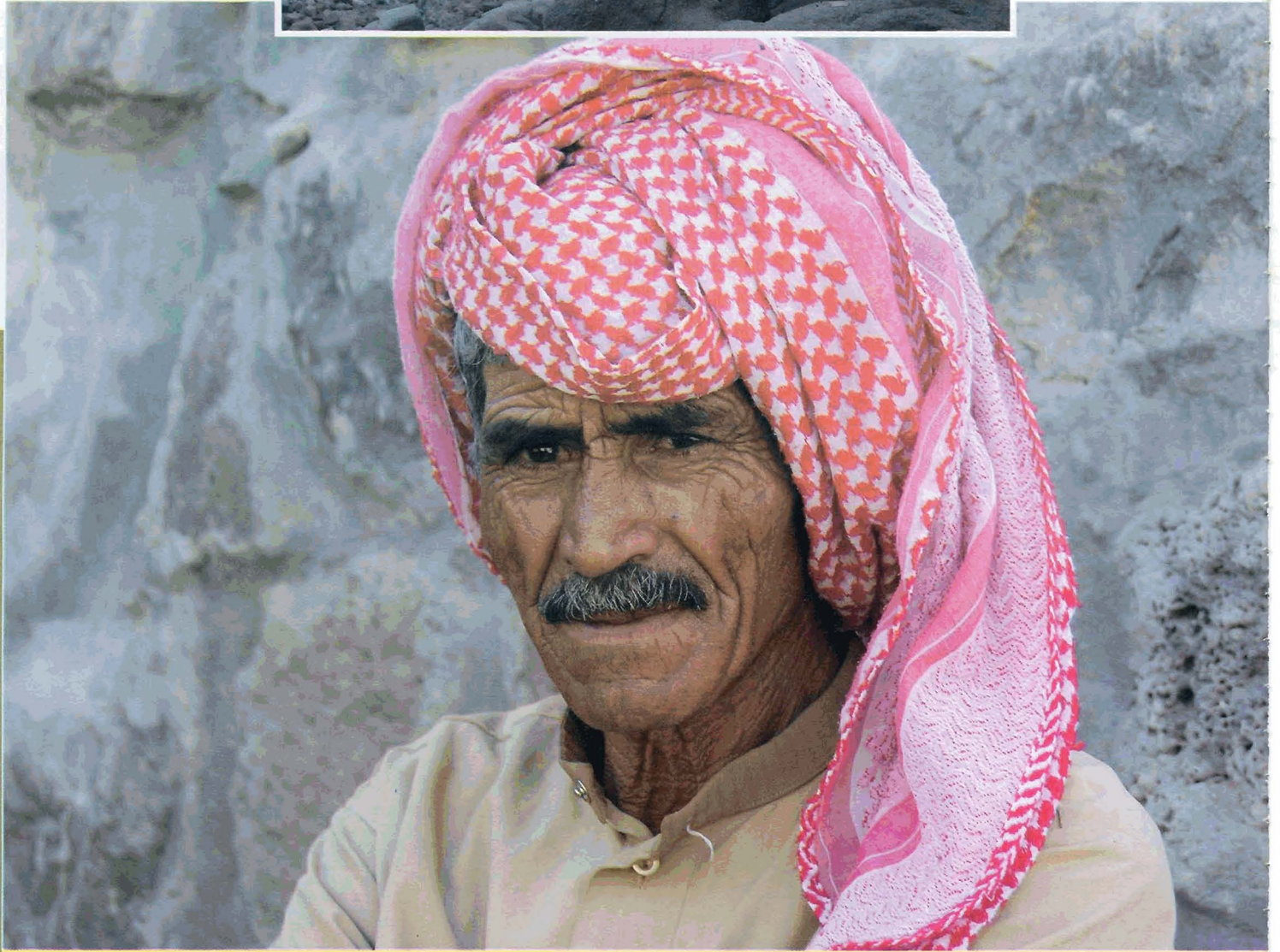
Adını, Hz. Musa'nın kabrinin bulunduğu Nebo Dağı'ndan alan Nebo *hierochonticus*, ülkemizde görülmeyen küçük bir akrep. Küçüklüğüne rağmen zehri tehlikeli olabiliyor.

Ülkemizde Akdeniz yoresinde görülen *Pycnonotus xanthopygos* (Arap Bülbülü), Ürdün'de de sıkça karşılaştığımız güzel bir kuş türü.

Ülkemizde rastlanmayan keler türlerinden *Ptyodactylus puiseuxi*. Diğer kelerler (Gekkonidae) gibi ışıktan kaçan bu tür, geceleri çıkıp böcekler ve diğer küçük canlıları avlayarak beslenen zararsız bir canlı.

Wadi Rum, bir çöl olmakla birlikte; sandığının aksine çöller tamamen ölü yerler değildir. Buralarda yaşayan yüzlerce canlı çeşidinden çoğu başka yerlerde nadiren görülür. Yoredeki canlılardan ikisi; bir kemirici türü olan dikenli fare (*Acomys russatus*) ve kuyrukkakan (*Oenanthe leucopyga*).

Yılan sorunu hakkında Tarım Bakanlığı yetkilileri ile yapılan toplantı, Profesör Amr'ın ve diğer yetkililerin yanı sıra Türkiye, Suriye, Ürdün ve Sudan'dan uzmanları buluşturmasıyla da ilginçti.

Tarihi kaya yerleşimleri ile Urgüp-Göreme'deki peribacalarını andıran Ürdün'deki Petra, gerçekten bir dünya harikası. İsmi "kaya-petr" kelimesinden alan yöre, neredeyse tamamen taşlık. Mezarlar, tapınaklar, manastır, hazne, adak yeri, kiliseler ve daha pek çok görülebilir. Kent, İle kayalardan oluşan 4000 yıllık bu tarihi kent. Edomit, Nabatean, Seleucid, Roma ve Arap hakimiyetinde kalmış.

Ülkede çevre bilincini yerleştirmek için yapılan çalışmalar bunlarla sınırlı değildi. Ülkenin en kuzeyindeki yerleşim yerlerinden biri olan bir köyde bir Ekoloji Eğitim Merkezi'nin kurulmuş olduğunu görmek bizim için gerçekten büyük bir sürprizdi. Çevre bilincini yerleştirmek ve köylülerin de faaliyetlere katılımını sağlamak amacıyla köy halkından bazı kişiler de merkezde istihdam edilmekte. Merkezde kaldığımız sürede büyük bir misafirperverlik ve ilgisini gördüğümüz Ebu Khalif (sağ üst), Badia Ekoloji Eğitimi Merkezi'nin özveriyle çalışan köylülerden biri. Bir köyde Ekoloji Eğitimi Merkezi kurmak, her kademedeki öğrenci-

leri periyodik olarak buraya getirerek eğitim vermek ve köy halkını da bu çalışmaların parçası yapmak gerçekten takdir edilecek bilinç ürünüdür.

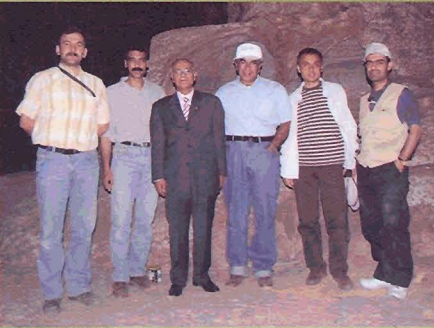
Ortadoğu'nun bu küçük ve şirin ülkesi bölgesinin en istikrarlı ve güvenli ülkelerinden birisi olarak hızlı bir gelişim içinde görünmektedir. Çevreye ve bilime büyük bir önem vermekte ve sahip oldukları tarihi ve biyolojik zenginlikleri üst seviyede bir bilinç ile korumakta ve sahip çıkmaktadırlar. Anlaşılan bu küçük ülkeden öğreneceğimiz ve aynı zamanda onlara kazandıracığımız şeyler var. 🌱

Petra yakınlarındaki bir arıtma tesisinde yarası araştırılmaları bir görünüm. Yakalanmış bir örneği inceleyen Doç. Dr. Ahmet Karataş (yanda).

Orada olduğumuz sürede çalışmalardan büyük bir keyif aldık. Çok sayıda memeli türü üzerinde çalışma fırsatı bulduk. Çalışmalarımızda kullandığımız teknikleri çalışmalara katılan Suriyeli ve Ürdünlü araştırmacılara öğretme fırsatı bulduk. Ürdün'deki çalışmaya Suriye'den de iki araştırmacının katılımı bize ayrıca Suriye kapılarını da açtı ve 2006 yılı Ağustos ayında 2 haftalık bir Suriye çalışması da gerçekleştirdik. Suriye izlenimleri de bir sonraki yazının konusu olacaktır.

El Husseyin bin Talâl Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ratip el-Oran'ın Petra yakınlarında akşam düzenlenen arazi çalışmalarında ekibimizi ziyareti.

Profesör Ahmed el-Uglak, el-Hüseyin bin Talâl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakülte Dekanı. Yıllar önce İstanbul Üniversitesi'nde botanik doktorası yaparken öğrendiği Türkçesi ve misafirperverliği ile karşılandık (altta).